

Biskop Tor Singsaas, preken ved NRK-overført gudstjeneste fra Nidaros domkirke, 17. mai 2014:

Grunnlovsjubileet 1814 – 2014,

Det står skrevet i evangeliet etter Lukas kap. 1, 50 - 53

⁵⁰ *Fra slekt til slekt varer hans miskunn
over dem som frykter ham.*

⁵¹ *Han gjorde storverk med sin sterke arm;
han spredte dem som bar hovmodstanker i hjertet.*

⁵² *Han støtte herskere ned fra tronen
og løftet opp de lave.*

⁵³ *Han mettet de sultne med gode gaver,
men sendte de rike tomhendte fra seg.*

Slik lyder Kristi evangelium

Gratulerer med 17. mai, og med 200-årsjubileet for Grunnloven!

Og gratulerer med nyrestaurert Steinmeyerorgel som først har offisiell innvielse i morgen, 18. mai. Men i dag har vi gleden av å høre det for første gang. Og det skulle bare mangle, på selveste 17.mai!

Er det ikke flott!!

Her er vi i Nidarosdomen, selveste symbolet på nasjonsbygginga til den unge nasjonen Norge som vokste fram sterkere og sterkere i bevisstheten etter 1814. Denne kirken ble nevnt i Grunnloven som kroningskirke. Kongene skulle krones her som i middelalderen, og våre to siste konger Olav og Harald, og dronning Sonja ble signet her.

En ønsket på denne måten å slå buen tilbake til Norges storhetstid i middelalderen som selvstendig kongerike. Vi måtte tilføres identitet fra historien.

I storhetstiden bygde de stadig på katedralen inntil den stod her i all sin prakt på begynnelsen av 1300-tallet, selv om brannene herjet innimellom. Og da store deler av katedralen ble liggende i ruin i flere hundre år fra 1530-årene, var også folket langt nede,- undertrykt og under fremmed styre i dansketiden. Derfor ble gjenreisninga av Nidarosdomen så viktig for den unge nasjonen. For gjennom den så de med egne øyne sin selvstendighet vende tilbake, - når stein ble lagt på stein og katedralen reiste seg igjen.

De himmelstrebende buene, søylene og de veldige hvelvene og de fargerike glassmaleriene fanger og fascinerer oss når vi kommer inn.

Storheten og prakten kan også skremme.

Katedralen er tvetydig.

Hva leser vi ut av den? Makt, storhet, stolthet, distanse?

Men steinene hvisker, glassmaleriene synger et budskap.

Bak prakten og skjønnheten, under storheten og stoltheten fornemmer vi en annen stemme som har større bærekraft i livet enn alt annet.

De «stemmeløses stemme»;

som sier;

«Den minste er den største.»

Katedralen bærer på et motsatt budskap enn det den fremstår som, ---.

«Den minste er den største.»

Og den gjemmer en hemmelighet; «Den største skal ta vare på den minste.»

Katedralen får sin grunntone fra en jentestemme, for lenge, lenge siden;

-fra en spe jentestemme som brøt ut i lovsang etter at hun hadde hatt besøk av engelen Gabriel: Uventet kom han til henne, - fra Gud. Vi hørte i teksten fra Marias lovsang. Lille Maria synger ut sitt håp knyttet til det lille barnet hun skal bære inn på jord, Jesus, Guds Sønn. Han kom til de minste på jord. Jorden ble fylt av håp etter at han kom. Vårt liv henger fast i hans.

Katedralen er tvetydig. Den har gitt rom og mulighet for mennesker som har søkt og bekreftet sin egen storhet her.

Og du kan bli forvirret hvis du ikke fornemmer hviskingen fra steinene, - den stille sangen fra glassmaleriene som synger om at den minste kommer alltid først.

Vi må holde fast på dette her!

Et av de sterkeste bildene jeg har av Jesus Kristus, er hvordan han møter bortgjemte og utsatte mennesker, - «de stemmeløse». Han blir deres «stemme». Når han kommer til en ny by, oppsøker han de minste og utstøtte og blir hos dem. Han bryter radikalt med de sosiale og religiøse systemene for at ethvert menneske skal få møte Gud, uten at mennesker hindrer dem i det.

Han åpner veien for alle, - helt fram til Gud.

De som er tilskuere til livet, og ikke får være med, - som er satt utenfor, - inviterer han inn til livet og festen.

De minstes, de sårbare og utstøtte sin stemme, - hvem hører den? Hvem lytter etter den?

Vi må innrømme at Nidarosdomen gjennom tidene ikke har vært et sted for alle stemmene, - slik grunnloven ikke lot alle stemmene få komme til, jødernes, jesuittenes, samenes, taternes.

Så har heller ikke Nidarosdomen vært katedralen som stod med åpne dører og tok imot og favnet omkring den som var liten og frøs i verden.

Den har innimellom i overkant vært makthavernes sted.

Men tvetydigheten?

Den er på et underlig vis et håpets sted, et undringens sted. Vi ser det når barna kommer inn her, de stopper opp, - hele kroppen sitrer av undring over dette «annerledesrommet».

Dette er et rom som bekrefter menneskets hellighet medsendt av Gud som beskyttelse i livet. Et stort rom som favner omkring den som er liten.

Nidarosdomen er for mange vært et håpets sted, for det ligger i veggene, i steinene, søylene. Det ligger en påminnelse i rommet her, «du må huss på» som vi sier på trøndersk, huske på; om han som ga alt for oss menneskene. Vi ser ham over korbuen som «den korsfestede». Det synger et budskap i glassmaleriene som aldri holder opp; «Han støter herskere ned fra tronen og løfter opp de lave. Han metter de sultne med gode gaver, men sender de rike tomhendte fra seg». Han søker den minste på jord. Han møter oss alle i livet der vi kjenner oss som aller minst. Han møter oss der med varhet og respekt. Han hvisker inn i våre liv, «-jeg elsker deg gjennom alt.» «- på tross av alt».

Jesusfortellingene må fortelles og fortelles og gjentas og gjentas for det er protestfortellinger mot mennesker som tvinger andre i livet. Det er fortellinger det blir liv i, og liv av, - når de fortelles.

Vi bor i et veldig godt land. Det skal vi takke for i dag. Et land som ønsker å lytte til den minstes stemme. Men det er en stadig utfordring for oss. Vår grunnlov er gjennom årene blitt endret for å åpne opp fellesskapet for mennesker som tidligere er blitt satt utenfor, jødene, samene, jesuittene, mennesker med annen tro. Vi har lovverk som skal beskytte og gi verdighet til alle, til taterne, - de homofile.

Hva med romfolket?

Vi trenger mennesker som våker, og som våger å reise seg i protest når noen blir krenket.

Hvor har vi dette fra?

Fra ham som lille Maria sang om, og som forandret verden, - som fredsprisvinner erkebiskop Desmond Tutu sa da han var her i Domen i 1984, for 30 år siden; «Det dumme de hvite gjorde, var å gi Bibelen til oss afrikanerne, slik at vi ble kjent med Jesus. Da forsto vi hvor høyt elsket og verdsatt vi var av vår skaper og frigjører. Det ga oss et enormt livsmot og vilje til kamp for vår egen verdighet og for rettferdighet mellom mennesker.»

Kirka skal være en forteller av fortellingene om Jesus som gir liv og håp. Og som stiller religiøse og sosiale, og politiske systemer i et kritisk lys, alltid. Hvordan er det med den minste? Hvordan er det å være sårbar og utsatt her? Er det medmenneskelighet og kjærlighet nok for ethvert menneske som søker beskyttelse for sitt liv? Hvilken plass har barna, - som

barn, uten bekymringer, - for barn skal ikke være redde, engstelige. Hvilken plass har samene, taterne, de homofile, romfolket, alle med ulik hudfarge.

Et samfunns medmenneskelighet måles i forhold til hvordan den minste blir tatt imot, og blir gitt livsrom, - også de som kommer til landet som fremmede.

Vår grunnlov vil i framtida bli vurdert ut fra dette.

For det nasjonale slik vi forstod det i 1814, er over. Nå åpner vi opp mot det store mangfold av mennesker som vi skal gi livsrom for.

Hvilken stemme lytter vi etter her i denne katedralen som tilhører den verdensvide kirke?

Den spede Marias stemme som synger ut sin lovsang om sitt lille barn.

Jesus Kristus kom med håpet til jorden julenatt;

Fra slekt til slekt varer Guds miskunn over dem som frykter ham,

- til ære for Faderen og Sønnen og Den hellige ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen